

פרשת אמור תש"פ לפ"ק

איזהו עשיר השמח בחלקו – גם ברוחניות

במשנה דאבות (פ"ד מ"א) "איזהו עשיר השמח בחלקו", ואף שבודאי מילת עושר הכונה למי שיש לו הון רב וכדו', אעפ"כ כונת המשנה כפשוטו הוא כמ"ש בברטנורא לבאר איזהו עשיר הראוי להתהלל בעושרו, וע"ז קאמר "השמח בחלקו", כי אם צבר הון רב הרי אי"ז בבחירתו, אלא מתנת הקב"ה, אך מי שמח בחלקו, גם אם אינו גביר וכדו', הרי ע"י בחירתו הגיע לזה, כי התבונן והבין שהכל מתנת ה', והשתדלותו וחריצותו לא יועילו מאומה, ולכן 'עשיר' זה ראוי להתהלל בעושרו, זהו הפירוש הפשוט במשנה זו.

אמנם מצינו בספה"ק **אהבת שלום** (וזאת הברכה, ד"ה א"י שמח זבולון) דהמשנה קאי גם על רוחניות, אשר על האדם להיות שמח בחלקו גם במצוות ומעשים טובים שהוא עושה ע"ש, וכדבריו כתב הרה"ק **מוזיטעפסק זי"ע** (פרי הארץ מכתב כ"ב) וזל"ק הנה כלל גדול בתורה להיות שמח בחלקו גם בעסק התורה ועבודה, אם מעט ואם הרבה, ויהנה ממנו ע"כ וכן האריך עד"ז בספה"ק **תפארת שלמה** (כי תבא, עה"פ ושמחת בכל הטוב) ע"ש.

אמנם צ"ע טובא, הרי כלל ישראל שואפים לעבוד את ה' ביתר שאת ועוז, והדרך לעבדו ית' הוא דייקא להיפך, להיות 'הולך' מדרגא לדרגא, ולא 'עומד' ח"ו, והיאך נוכל לשמוח, וכידוע מה שאמר רביה"ק **אהבת ישראל זי"ע** ש'ערליכער יוד' הוא מי שאינו לומד ספרי מוסר, ותלמיד חכם הוא מי שאינו לומד תורת ה', וביאר, כי מי שמעיין בספרי מוסר רואה שאינו ערליכער יוד, וכן מי שלומד תורה"ק יודע שאינו תלמיד חכם, והיאך ישמח, ושפתים יישק.

וכן הקשו ג"כ בפרי הארץ ואהבת שלום (הנ"ל) ממה שאמרו חז"ל **בתנא דבי אליהו** (רבא פכ"ה) שכל אחד ואחד חייב לומר, מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, וא"כ היאך האדם יכול להיות שמח בחלקו.

ומה גם אשר בתקופה שאנו עומדים בה כעת, הרי איך נוכל לומר שאנו 'שמחים' ו'נהנים' מחלקנו בעבודת ה', האם אנו שמחים בלימוד התורה דברים שלנו !?, האם אנו שמחים בתפלה ברוב עם בביהמ"ד !? האם אנו שמחים במיעוט הטהרה !? ודאי שלא, וחובה עלינו להצטער רבות על כך.

וראוי להביא דבר נפלא שכתב **מהרש"א**, דבגמ' סנהדרין (ק"ז.) מסופר שדוד המלך ע"ה היה מצורע למשך ששה חדשים, ונסתלקה הימנה שכינה, ופירשו ממנו סנהדרין, והתפלל ע"ז ע"ש, וכתב **מהרש"א** (בחייושי אגדות שם) שהיה חסר לדוד המלך שתי דברים, א' מנין עשרה לכל דבר שבקדושה, ב' חבר ללמוד עמו, והיה שונה בד בבד, והצטער דוד המלך והתפלל ע"ש.

ודברי **מהרש"א** הם באמת לימוד גדול בכלל, ובפרט לתקופה שלנו, שעל דברים כאלה בעבודת השי"ת יש להצטער, שהרי בגלל חשיבתם יש על מה להצטער, ואף שכעת יכולים ללמוד על הטלפון וכדו', וכן רוב הציבור מתפללים במנין דרך החצרות והמרפסות וכדומה, אך אין זה עבודת ה' בתכליתה השלימות, אף שכעת זהו רצון ה', אך פשוט שהוא ענין של בדיעבד, ולכן האם גם אנו צריכים להיות בבחינת 'שמח בחלקו' בעבודת ה', האם לזה אנו מייחלים !?

אמנם הבה נתבונן במאורע אשר מסופר בפרשתינו וממנה ניקח לעבוד את ה': בא איש אחד, בנו של שלומית בת דברי למטה דן, אשר הגה את השם המפורש וקיללו רח"ל, והביאו אותו לפני משה רבינו, והמתין לשמוע דבר ה', מה ייעשה בדינו, והתורה מספרת לנו שהקב"ה דיבר אל משה לאמר, שיש להוציאו אל מחוץ למחנה, ולסקול אותו באבנים ובכך להורגו, ובסיום הפרשה אכן כתיב, וידבר משה אל בני ישראל ויוציאו את המקלל אל מחוץ למחנה וירגמו אותו אבן ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה ע"כ.

וקשה, הרי כללא אית לן "דאין חותמין אלא בדבר טוב", ולמה מסיימים הפרשה במעשה זו, ובכלל קשה, הרי הרבה סיפורים-מריבות-מצוות-ועבירות, אירעו משך השנים שכלל ישראל היו במדבר, ולא מצינו שהתורה סיפרה את כולם, כי אין נפק"מ לנו בכל זה, וגם כאן היה די בזה אילו היו אומרים לנו מה עונשו של המקלל את ה' וצ"ע.

וכתב הרבינו בחיי (בפרשתינו) וז"ל ונראה לומר, כי כוונת התורה בספור המעשה הזה לשתי תועליות: האחת וכו', והשנית, כי מכאן יתבאר לנו עיקר גדול ופנה עצומה בברכות, וכיצד יתחייב האדם לברך השם, שהרי המקלל בתחלה פירש את ה' באותיותיו ואחר כך קללו, זהו שאמר: "ויקב בן האשה הישראלית את ה' ויקלל", ונתחייב על זה בעונש מיתה, וכן כנגדו לענין הברכה והשכר צריך המברך כשהוא מברך את ה' שיתבונן תחלה בלבו בפירוש אותיות ה', ובמה שהן מורות ולכוין בהם במחשבתו, ואח"כ יברך את ה' ויזכירנו בפיו, ועם זה יקבל שכרו משלם ויחיה חיי עד. זכר לדבר מה שכתוב: (תהלים קמ"ה, א') "ארומוך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד", יאמר: ארומוך תחלה במחשבתי ובכוונת הלב ואח"כ: ואברכה, כענין שאמרו: (ברכות ה.) לעולם יכנס אדם שעור שני פתחים ואח"כ יתפלל עכ"ל.

הרי לנו לימוד גדול, שהתורה ייחדה פסוקים שלמים, להודיע לנו גודל חשיבות ערכה של "ברכה אחת" בכונה, שהרי אם לעוברי רצונו יש חיוב סקילה על שהגה את ה' וקיללו, לעושי רצונו – דהיינו מי שמברך שם ה' בכונה, על אחת כמה וכמה, שהרי מזה טובה מרובה וכו', וכל שכן אם מתבונן בה יותר ויותר, שהרי אין שיעור וחקר לכונה ומחשבה שבלב, צא ולמד מש"כ הרה"ק מקאמרנא זי"ע (שולחן הטהור, כונת הברכות פ"ב) שהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בשעה שהיה אומר ברכה, היה גופו נרתע ונתדעזע בפחד גדול ונורא ועצום עד שמצאו אותו פתאום למרחוק ממקום שעמד ע"ש.

וכל זה הוא על ברכה אחת, על אחת כמה וכמה שהקב"ה זיכה אותנו בחיוב מאה ברכות בכל יום, הרי אין שיעור וחקר להזכותים שהאדם קונה בנפשו, וענין הברכות הוא רק דוגמא אחת מני אלף אשר הקב"ה רצה לזכות את ישראל, ובכל מצב שהאדם נמצא, יש מצוות לאין ערך ושיעור שהאדם יכול לקיימם, ולעשות בהם רצון ה'.

אמנם יש בזה תנאי, וכמ"ש בספה"ק בית אהרן (עמ' ב', בהנהגות הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע) שישמח בעשותו מצות ה', ויהיה יקר בעיניו מאוד כל דבר שיעשה בעבודת הבורא, ויחליט אצלו שלא אמכור זה בכל הון דעלמא, הן דיבור אחד ומחשבה ועשיה, אפילו שלא שהה בזה רק רגע וכו', ומה יש שמחה גדולה מזה שנעשה התכלית כוונת הבריאה ע"כ.

וטעם חיוב השמחה הוא כי התאוה לעשיית מצוות ועבודת ה' הוא בדוגמא (לכה"פ) כמו תאוות הממון, וכמו בממון "מי שיש לו מנה, רוצה מאתיים" כמו"כ הוא בעבודת ה', וכמו שבממון צריך להיות קודם "יש לו" דאז טעם הממון ורוצה עוד, הוא הדין בעבודת ה', דקודם צ"ל "יש לו", דרך אז זוכה לבחי' של "טעמו וראו כי טוב ה'", ואז הוא 'שמח בחלקו' ורוצה ומתאוה לעוד, אך אם מדמה בעצמו שאין לו כלום מכל עבודתו, וממעיט בעיניו המצוות ומעש"ט שלו, א"כ "אין לו" ולמה יתאוה, הרי לא טעם כלום בעבודת השי"ת !?, וכלשון הרה"ק מוויטעפסק "ובשמחה של מצוה זו, זיכה לגדולה ממנה, ואם יאמר הי תורה והי מצוה שאין לו כלום, זה אינו", ולכן מובן דדייקא מי ש"שמח בחלקו ברוחניות" הוא אומר באמת "מתי יגיע מעשי למעשי אבותי".

ונסיים בלשו"ק של האהבת שלום (שם) המקום ירחם עלינו ויעזרינו לעבדו באמת ובתמים ובשמחה, אמון כן יהי רצון.

א גוט שבת

שלמה הלוי אפל